

Televisió i centralisme

La televisió és un dels avanços més espectaculars que el nostre segle ha proporcionat a la comunicació d'informació, d'idees, de cultura i de llengües. El fet que hagi aconseguit una penetració generalitzada i que tingui una capacitat d'influir molt superior a qualsevol altra forma de comunicació de masses ha fet que els sistemes polítics totalitaris hagin dedicat una especial atenció a evitar que ningú més que el poder no pugui utilitzar-la.

Com a garantia per a perpetuar-se en el poder és millor, sens dubte, que la clàssica censura, que la repressió policíaca, que la impermeabilització de les fronteres, però, per sort, les ones electromagnètiques no són fàcils de detenir a la frontera.

És per això que cada vegada és més difícil per als poders amb vocació totalitària d'evitar la recepció d'imatges televisives procedents de l'exterior. Els governs de tot Europa ja han assumit que els seus ciutadans puguin optar per programes proce-

cents de països veïns, encara que sigui ideològicament o lingüísticament suspectes: així, el govern de la República Democràtica Alemanya ja compta amb el fet que els seus súbdits no s'estan de veure el que els ofereixen des del Berlín Oest o de la República Federal; el govern britànic no s'escandalitza perquè els habitants de l'Ulster coneguin els punts de vista de l'IRA a partir de la República d'Irlanda; i, fins i tot, el govern francès no sembla que s'oposi a la recepció, d'aquí a ben poques setmanes, de TV3 a la Catalunya del Nord.

El mateix govern espanyol, per ell mateix o a través de l'inefable senyor Calvino, tampoc no veig que hagi ordenat la demolició dels repetidors que permeten de seguir els diversos canals francesos a les comarques gironines o els que fan que a les comarques meridionals del País Valencià arribi la televisió algeriana.

Tanmateix, hi ha una excepció per a la qual no compten la llibertat d'expressió, els límits del poder con-

tinguts a la Constitució, o la necessària intercomunicació de països d'una mateixa cultura: es tracta de l'arbitrària oposició de Televisión Española perquè les imatges i els sons de TV3 puguin ser rebuts més enllà dels límits del Principat. Mallorca ja ha hagut d'iniciar un procés de reivindicació enfront de les pretensions fragmentadores del senyor Calviño; esperem que les autoritats valencianes també s'oposaran amb la mateixa convicció si aquest greu atac a la llibertat i al dret a la pròpia llengua i cultura s'esdevenia en aquest país. Cal no oblidar-ho: si el País Valencià, les Illes Balears i el Principat de Catalunya es veiessin privats de la mútua comunicació televisiva o de qualsevol altre mitjà modern de comunicació, a causa de la imposició del centralisme espanyol, ens trobaríem davant l'atemptat més brutal a la pròpia identitat cultural que s'hauria perpetrat contra el conjunt dels Països Catalans des del Decret de Nova Planta.

La lletra de la carta lletra

L'escriptor de cartes, de lletres, tu lectora/tu lector, no rep cap cap de su-port en aquesta època d'encallament d'un callar i un encallar-se-en la qual el telèfon s'ha convertit en connexió entre emissor-receptor: connectador universal.

Donar tota la culpa a la tecnologia me sembla una fal·làcia, amagar l'ou, una resposta d'ibeeme. El que queda clar és que avui en nit casi ningú no escriu cartes, lletres vertaderes. ¿És un gènere *demodé*? ¿És un signe encobert dels vuitanta? Ni la manca de temps, ni la manca de corresponaris —el qui rep la lletra— són coartades vàlides per a explicar aquest atur general de les ganes d'escriure. Un amic meu —A. C. D.— epistoler (epistològraf hauria de dir) m'escrivia, amb tota la cruessa més transparent, aquest enunciat: «L'epistològraf és un autista que fa servir l'altre com a reclam. En realitat, un sempre s'escriu a ell mateix.» Aquest cop de frase no em descoratja. El predomini d'una vida interior

entregada a les produccions de la fantasia i una activitat delirant més o manco accentuada, símptomes de l'autista, són energia de la bona per l'amant de les cartes. Escriure una lletra és fer un gest d'escriptura cap a l'Altre: esfilagassar un desig que se fonament en un buit que l'Altre, amb el seu reclam, representa. I tots podem esser corresponaris i corresponaris del desig.

Aquesta setmana passada he rebut un parell de lletres vostres benvolgudíssims lectors, i elles m'han vessat la llet de la humana tendresa, m'han fet escriguera. Per mor d'això m'he animat, per mor d'això vull fer una apologia de les cartes, de les lletres, dels epistolaris.

El formulari de la lletra és tan personal i particular com la intimitat d'una impressió digital, única sempre (els servicis de seguretat ho saben ben bé). A cadascú la seva cartesia. S'ha de fugir de les fórmules tòpiques com les que s'empren als documents enviats a les autoritats ci-

vils. Totes elles responen al model de la instància: A un ministre o a un governador s'ha d'escriure «Excel·lentíssim Senyor» i dins la lletra «Vostra Excel·lència»; a un batle, segons els títols del seu ajuntament, «Excel·lentíssim» o «Honorable Senyor». A un diputat, senador o regidor, cal col·locar «Honorable Senyor» «o Senyor», i dins la lletra el tractament és de «Vós». Devertit pot esser el joc del protocol, el joc dels tractaments. Res pus.

M'agradà molt una nota a peu de plana d'un llibre sobre l'art epistolar, d'en Josep M. Capdevila, on explicava la significació de *bell* (quan començam una lletra dient «Bella amiga» o «Bell amic») d'aquest mode i manera: Bella, Bell té un sentit de bondat, de veritat, d'excel·lència com es troba en les obres lul·lianes, en noms de lloc —Bellesguard, Belllloc, Bellavista— i en moltes formes de la conversa: una bella estona, al bell mig, al bell caire, és una bella persona...